

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, maj 2011

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/57/2011

**POCZUCIE ZAGROŻENIA
TERRORYZMEM PO ŚMIERCI
OSAMY BEN LADENA**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 stycznia 2011 roku

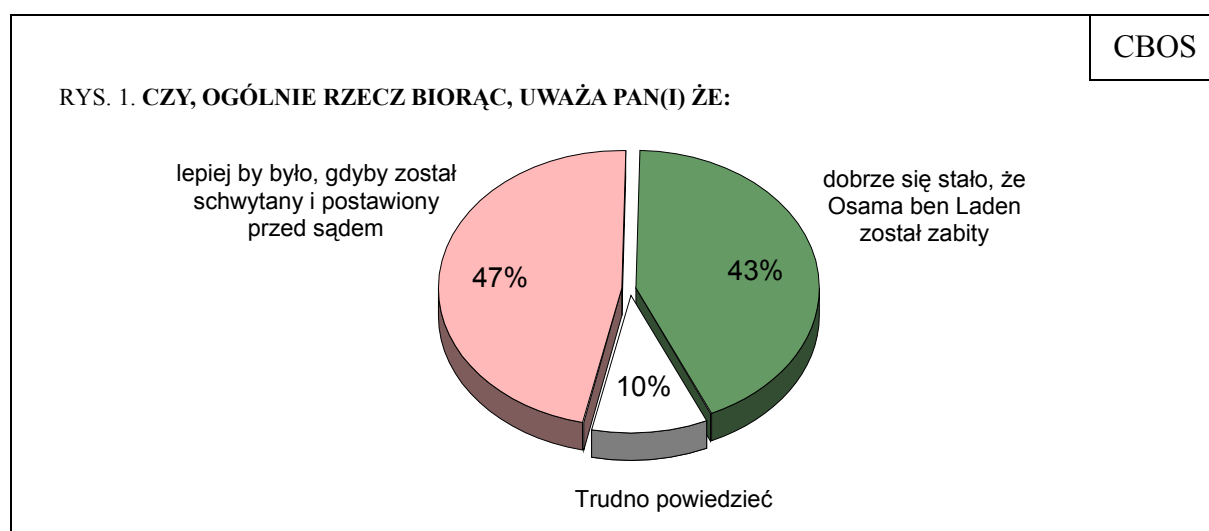
Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Osama ben Laden przez wiele lat uznawany był za jednego z najgroźniejszych terrorystów na świecie. Al-Kaidzie – organizacji, której przewodniczył – przypisuje się liczne zamachy terrorystyczne, w tym najbardziej tragiczne ataki na nowojorskie wieże World Trade Center i Pentagon. Po wydarzeniach z 11 września 2001 roku, ben Laden został ogłoszony największym wrogiem USA, a jego schwywanie stało się priorytetem zapoczątkowanej wówczas wojny z terroryzmem. Poszukiwania Saudyjczyka trwały prawie dziesięć lat. Na początku maja tego roku amerykańscy komandosi zabili go w rezydencji nieopodal Islamabadu.

Zabicie Osamy ben Ladena zrodziło wiele dylematów natury etycznej. W najnowszym badaniu¹ postanowiliśmy sprawdzić, co o tym wydarzeniu sądzą Polacy oraz jak oceniają zagrożenie terroryzmem po śmierci przywódcy Al-Kaidy.

SPRAWIEDLIWOŚCI STAŁO SIĘ ZADOŚĆ?

Zdania na temat zabicia Osamy ben Ladena są podzielone. Wprawdzie największa część badanych (47%) wolałaby, żeby schwymano go i postawiono przed sądem, ale niewiele mniejsza grupa (43%) uważa, że dobrze się stało, iż ben Laden został zabity bez osądzenia. Co dziesiąty ankietowany (10%) nie potrafi zająć jednoznacznego stanowiska w tej sprawie.

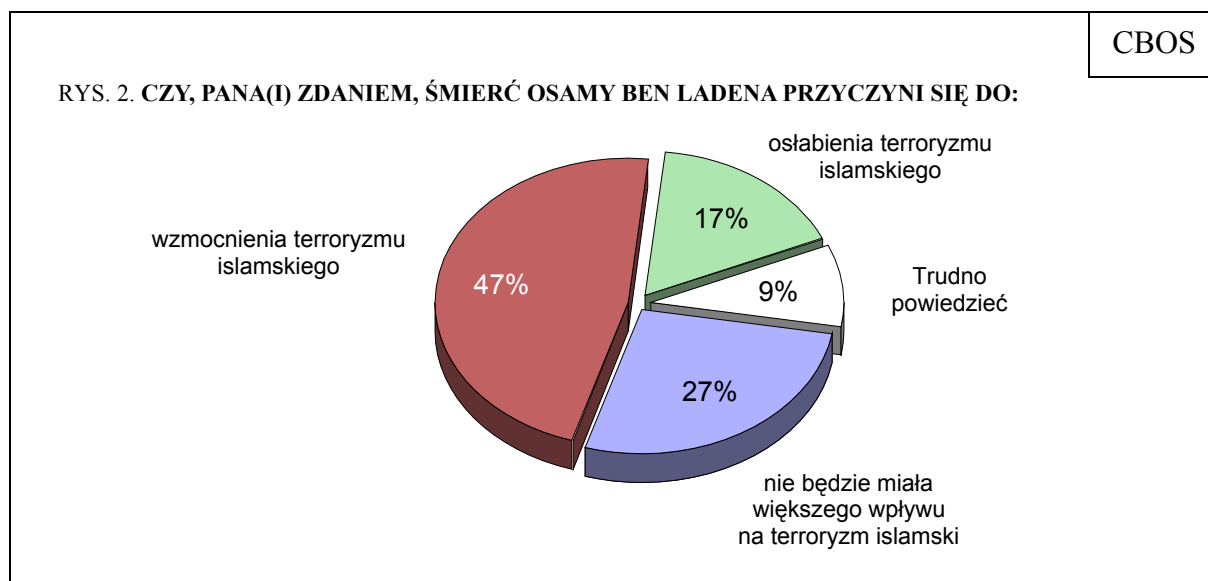

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (252) przeprowadzono w dniach 5 – 11 maja 2011 roku na liczącej 1189 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Opinie o zabiciu terrorysty są zróżnicowane społecznie. Ci, którzy popierają akcję Amerykanów częściej rekrutują się z grona robotników niewykwalifikowanych (62%) i rolników (55%). Ocenie tej w mniejszym stopniu sprzyjają też prawicowe poglądy polityczne (47%), lepsze wykształcenie (47% osób z wykształceniem wyższym, 40% – z podstawowym) oraz zadowolenie z sytuacji materialnej (47%), rzadziej natomiast godzą się z nią renciści (36%), emeryci (38%), respondenci w wieku 65 lat i więcej (38%), a także kobiety (41%, mężczyźni – 46%). Warto przy tym zauważyć, że niższe odsetki w trzech ostatnich kategoriach wiążą się nie tyle z mniejszą aprobatą dla skutków akcji Amerykanów, ile z większym niezdecydowaniem w tej kwestii (zob. tabele aneksowe).

POCZUCIE ZAGROŻENIA TERRORYZMEM PO ŚMIERCI OSAMY BEN LADENA

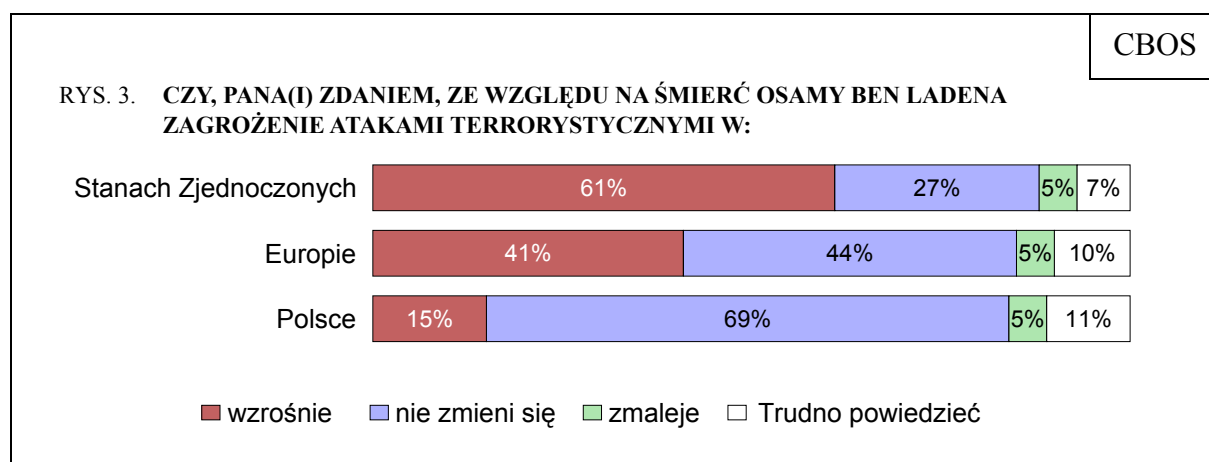
W majowym sondażu spytaliśmy ankietowanych o to, czy zabicie ben Ladena wpłynie na zagrożenie atakami terrorystycznymi.

Prawie połowa respondentów (47%) sądzi, iż wydarzenie to przyczyni się do wzmocnienia **terroryzmu islamskiego**. Odmiennego zdania jest mniej niż jedna piąta badanych (17%), a więcej niż jedna czwarta (27%) uważa, że śmierć przywódcy nie będzie miała większego wpływu na rozmiar terroryzmu. Co jedenasty ankietowany (9%) nie ma na ten temat opinii.

Pogląd o wzroście ryzyka ataków częściej wyrażają osoby gorzej sytuowane i mniej zadowolone z warunków materialnych swoich domostw, relatywnie gorzej wykształcone (50% osób z wykształceniem podstawowym i 42% z wyższym) oraz kobiety (51%, mężczyźni – 43%). Z kolei osłabienia terroryzmu wyraźnie częściej niż pozostali spodziewają się rolnicy (32%) oraz uczniowie i studenci (28%), co nie zmienia faktu, że również w tych grupach dominują osoby, których zdaniem śmierć ben Ladena wzmocni terroryzm (zob. tabele aneksowe).

Przeważająca część badanych (61%) uważa, że zabicie przywódcy Al-Kaidy zmniejszy bezpieczeństwo **Stanów Zjednoczonych**. Dwie piąte (41%) spodziewa się wzrostu zagrożenia w **Europie**, a nieco większa grupa (44%) wyraża przekonanie, że bezpieczeństwo mieszkańców Starego Kontynentu nie zmniejszy się. Co siódmy respondent (15%) stwierdza, iż śmierć ta przyczyni się do zwiększenia zagrożenia atakami w **Polsce**. Tylko bardzo nieliczni uważają, że śmierć Osamy ben Ladena ograniczy terroryzm w USA, Europie oraz w Polsce.

Opinie o bezpieczeństwie USA pozostają w najsilniejszym związku z poglądem na temat tego, jak śmierć ben Ladena wpłynie na terroryzm islamski. Można więc przypuszczać, że przewidując ogólny wzrost terroryzmu, badani mieli na myśli przede wszystkim zagrożenie Stanów Zjednoczonych², w mniejszym stopniu Europy³, a w najmniejszym – Polski⁴.

² Tau-b=0,48; p<0,001. Wykluczono „trudno powiedzieć”.

³ Tau-b=0,41; p<0,001. Wykluczono „trudno powiedzieć”.

⁴ Tau-b=0,32; p<0,001. Wykluczono „trudno powiedzieć”.

Tabela 1

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW UWAŻAJĄCYCH, ŻE ŚMIERĆ OSAMY BEN LADENA PRZYCZYNI SIĘ DO WZMOCNIENIA TERRORYZMU ISLAMSKIEGO (N=561)				
Czy, Pana(i) zdaniem, ze względu na śmierć Osamy ben Ladena zagrożenie atakami terrorystycznymi w:	wzrosnie	nie zmieni się	zmaleje	Trudno powiedzieć
	w procentach			
– Stanach Zjednoczonych	84	11	1	4
– Europie	62	30	1	7
– Polsce	25	65	1	9

Cechy społeczno-demograficzne respondentów nie różnicują opinii dotyczących zagrożenia atakami w USA. Zyskują one na znaczeniu, gdy ocenie podlega sytuacja Europy, a szczególne różnice widoczne są w opiniach na temat bezpieczeństwa naszego kraju. Pogląd, że śmierć ben Ladena przyczyni się do wzrostu ryzyka ataków w Polsce jest częstszy wśród rencistów (25%), rolników (23%) i emerytów (20%), osób relatywnie starszych, słabiej wykształconych, uzyskujących niższe dochody *per capita* oraz gorzej oceniających swoją sytuację materialną. O wzroście zagrożenia w Polsce rzadziej niż pozostali mówią natomiast badani pracujący na własny rachunek (5%) oraz uczniowie i studenci (6%), którzy jednocześnie niemal powszechnie podzielają opinię, że zabicie terrorysty w żaden sposób nie wpłynie na ryzyko ataków w naszym kraju (odpowiednio: 84% i 77%) – zob. tabela aneksowa.

Ankietowani uważający, że śmierć Osamy ben Ladena ograniczy bezpieczeństwo Polski w przeważającej części przyznają, iż osobiście obawiają się ataków terrorystycznych (71%), natomiast wśród ogółu takie obawy wyraża jedna trzecia respondentów (35%).

Tabela 2

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW UWAŻAJĄCYCH, ŻE ZE WZGLĘDU NA ŚMIERĆ OSAMY BEN LADENA ZAGROŻENIE ATAKAMI TERRORYSTYCZNYMI W POLSCE WZROŚNIE (N=181)			
Czy osobiście obawia się Pan(i) ataków terrorystycznych czy też nie?			
Tak, bardzo się obawiam	Tak, raczej się obawiam	Nie, raczej się nie obawiam	Nie, w ogóle się nie obawiam
w procentach			
17	54	22	7
71		29	

Poczucie zagrożenia terroryzmem jest obecnie częstsze (o 10 punktów) niż w roku ubiegłym, kiedy pomiaru nie poprzedzało żadne wydarzenie mogące potęgować uczucie lęku. Jednocześnie obawy w tym obszarze wyrażane są dziś zdecydowanie rzadziej niż po zamachu w Madrycie z marca 2004 roku (o 26 – 29 punktów) oraz po atakach w Londynie i egipskim kurorcie Szarm el-Szejk z lipca 2005 roku (o 21 punktów). Poczucie zagrożenia jest aktualnie

niewiele mniejsze od notowanego w okresie między listopadem 2001 a czerwcem 2002 roku (o 3 – 4 punkty), a więc bezpośrednio po zamachach na World Trade Center i Pentagon.

Tabela 3

Czy osobiście obawia się Pan(i) ataków terrorystycznych czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań								
	XI 2001	XII 2001	VI 2002	XII 2003 *	III 2004	IV 2004	VIII 2005	VII 2010* *	V 2011
	w procentach								
Tak, bardzo się obawiam	12	11	11	15	29	22	18	6	7
Tak, raczej się obawiam	27	28	27	37	35	39	38	19	28
OBAWIAM SIĘ	39	39	38	52	64	61	56	25	35
Nie, raczej się nie obawiam	38	36	37	30	24	27	29	43	40
Nie, w ogóle się nie obawiam	22	21	20	10	10	11	13	29	23
NIE OBAWIAM SIĘ	60	57	57	40	34	38	42	72	63
Trudno powiedzieć	2	4	5	8	2	1	2	3	2

* W 2003 roku pytanie brzmiało: „Czy obawia się Pan(i), że w wyniku ataku terrorystycznego może ucierpieć Pan(i) lub Pana(i) najbliższa rodzina?”

** Badanie WSP w Szczytnie

We wszystkich grupach społeczno-demograficznych dominują respondenci nieodczuwający bezpośredniego zagrożenia atakami terrorystycznymi. Mimo to poczuciu zagrożenia sprzyja starszy wiek (obawę deklaruje 26% osób w wieku 18 – 24 lata i 46% mających 65 lat i więcej), niższe wykształcenie (45% osób z wykształceniem podstawowym i 27% z wyższym), dochody *per capita* do 500 zł (47%) oraz mniejsze zadowolenie z warunków materialnych gospodarstwa domowego. Osobiste obawy wyraża prawie dwa razy więcej kobiet (45%) niż mężczyzn (25%). Są one częstsze w gronie rencistów (56%) i emerytów (43%), a rzadsze – wśród uczniów i studentów (19%), pracujących na własny rachunek (19%), robotników wykwalifikowanych (22%) oraz rolników (23%) – zob. tabele aneksowe.

Informacja o zabiciu Osamy ben Ladena podzieliła polskie społeczeństwo: odsetek osób uważających, że należało go schwytać i osądzić jest niewiele wyższy od odsetka stwierdzających, że dobrze się stało, iż został zabity bez osądzenia. Niemal połowa Polaków uważa, że śmierć lidera Al-Kaidy nasili terroryzm islamski, większość jednak nie spodziewa się zwiększenia zagrożenia w naszym kraju.

Opracowała

Natalia HIPSZ

Tabela 1

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, uważa Pan(i), że:			Liczba osób
		dobrze się stało, że Osama ben Laden został zabity	lepiej by było, gdyby został schwytany i postawiony przed sądem	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		43	47	10	1186
Płeć	Mężczyźni	46	47	6	562
	Kobiety	41	47	12	624
Wiek	18-24 lata	44	48	7	153
	25-34	46	48	6	237
	35-44	41	52	7	190
	45-54	47	42	11	187
	55-64	44	47	9	210
	65 lat i więcej	38	47	15	209
Miejsce zamieszkania	Wieś	41	50	9	463
	Miasto do 20 tys.	48	45	7	153
	20-100 tys.	37	54	9	219
	101-500 tys.	48	40	12	200
	501 tys. i więcej mieszk.	48	42	10	151
Wykształcenie	Podstawowe	40	45	15	286
	Zasadnicze zawodowe	43	48	9	294
	Średnie	43	50	6	402
	Wyższe	47	44	9	204
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	48	44	8	98
	Średni personel, technicy	40	56	4	39
	Pracownicy adm.-biurowi	43	47	10	64
	Pracownicy usług	42	49	10	93
	Robotnicy wykwalifikowani	44	50	6	138
	Robotnicy niewykwalifik.	62	27	12	55
	Rolnicy	55	36	9	61
	Pracujący na własny rach.	46	47	7	66
Bierni zawodowo	Renciści	36	51	13	77
	Emeryci	38	49	13	257
	Uczniowie i studenci	48	43	9	99
	Bezrobotni	48	46	6	71
	Gospodynie domowe i inni	29	65	6	68
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	47	44	9	160
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	51	43	6	101
	sekt. pryw. poza rolnict.	44	49	7	289
	prywatnym gosp. rolnym	52	38	10	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	43	48	9	189
	501-750	34	53	13	163
	751-1000	47	47	6	193
	1001-1500	45	45	10	199
	Powyżej 1500 zł	43	52	5	166
Ocena własnych war. mater.	Złe	42	49	9	177
	Średnie	41	47	12	552
	Dobre	47	46	7	457
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	36	55	9	66
	Raz w tygodniu	42	48	10	551
	1-2 razy w miesiącu	46	44	11	179
	Kilka razy w roku	46	48	6	274
	W ogóle nie uczestniczy	44	44	12	116
Poglądy polityczne	Lewica	41	52	7	182
	Centrum	45	48	7	370
	Prawica	47	45	8	358
	Trudno powiedzieć	38	46	16	276

Tabela 2

		Czy, Pana(i) zdaniem, śmierć Osamy ben Ladena przyczyni się do:				Liczba osób
		osłabienia terroryzmu islamskiego	wzmocnienia terroryzmu islamskiego	nie będzie miała większego wpływu na terroryzm islamski	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		17	47	27	9	1187
Płeć	Mężczyźni	18	43	32	7	561
	Kobiety	15	51	21	12	626
Wiek	18-24 lata	23	51	18	8	153
	25-34	16	45	32	6	237
	35-44	15	52	28	5	192
	45-54	19	44	28	9	187
	55-64	16	48	27	9	209
	65 lat i więcej	12	46	23	19	209
Miejsce zamieszkania	Wieś	18	47	23	12	461
	Miasto do 20 tys.	16	49	30	5	153
	20-100 tys.	15	51	24	10	220
	101-500 tys.	16	45	30	9	201
	501 tys. i więcej mieszk.	17	45	34	5	151
Wykształcenie	Podstawowe	15	50	18	17	286
	Zasadnicze zawodowe	20	45	27	8	292
	Średnie	15	49	28	8	402
	Wyższe	18	42	37	4	207
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	18	42	36	4	99
	Średni personel, technicy	16	50	26	8	39
	Pracownicy adm.-biurowi	16	55	24	5	66
	Pracownicy usług	16	59	22	4	93
	Robotnicy wykwalifikowani	14	47	30	8	136
	Robotnicy niewykwalifik.	24	51	15	11	55
	Rolnicy	32	44	19	5	61
	Pracujący na własny rach.	21	26	48	5	66
Bierni zawodowo	Renciści	12	44	27	16	77
	Emeryci	10	49	25	16	256
	Uczniowie i studenci	28	42	20	9	99
	Bezrobotni	15	50	27	8	71
	Gospodynie domowe i inni	12	51	26	11	68
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	16	53	24	7	162
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	19	48	24	9	102
	sekt. pryw. poza rolnict.	18	45	33	5	288
	prywatnym gosp. rolnym	36	36	21	7	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	14	57	18	11	189
	501-750	12	52	26	10	164
	751-1000	17	45	27	11	191
	1001-1500	15	50	29	6	199
	Powyżej 1500 zł	21	38	35	6	167
Ocena własnych war. mater.	Złe	13	63	17	7	177
	Średnie	14	46	27	13	552
	Dobre	21	43	29	7	458
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	20	51	22	8	66
	Raz w tygodniu	18	47	24	12	553
	1-2 razy w miesiącu	17	45	30	8	179
	Kilka razy w roku	16	47	30	7	273
	W ogóle nie uczestniczy	11	52	29	9	116
Poglądy polityczne	Lewica	16	46	30	8	182
	Centrum	15	54	25	6	370
	Prawica	19	42	31	8	359
	Trudno powiedzieć	15	46	21	18	275

Tabela 3

		Czy, Pana(i) zdaniem, ze względu na śmierć Osamy ben Ladena zagrożenie atakami terrorystycznymi w Polsce:				Liczba osób
		wzrośnie	nie zmieni się	zmaleje	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		15	69	5	11	1188
Płeć	Mężczyźni	15	73	4	8	562
	Kobiety	15	65	6	13	626
Wiek	18-24 lata	10	75	4	11	153
	25-34	12	78	6	4	237
	35-44	10	79	4	7	192
	45-54	16	63	8	13	187
	55-64	21	64	4	11	210
	65 lat i więcej	22	54	4	21	209
Miejsce zamieszkania	Wieś	15	64	6	15	461
	Miasto do 20 tys.	15	72	5	8	153
	20-100 tys.	15	70	6	9	221
	101-500 tys.	14	73	4	9	201
	501 tys. i więcej mieszk.	17	73	2	9	151
Wykształcenie	Podstawowe	22	51	5	22	286
	Zasadnicze zawodowe	15	66	7	12	293
	Średnie	14	76	4	7	402
	Wyższe	9	85	4	3	207
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	15	81	2	2	99
	Średni personel, technicy	18	75	3	4	39
	Pracownicy adm.-biurowi	11	87	2	1	66
	Pracownicy usług	15	68	6	10	93
	Robotnicy wykwalifikowani	10	81	3	5	136
	Robotnicy niewykwalifik.	13	57	12	19	55
	Rolnicy	23	54	9	14	61
	Pracujący na własny rach.	5	84	6	6	66
Bierni zawodowo	Renciści	25	51	8	16	77
	Emeryci	20	58	3	18	257
	Uczniowie i studenci	6	77	6	11	99
	Bezrobotni	17	66	7	10	71
	Gospodynie domowe i inni	15	68	5	12	68
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	14	76	3	8	162
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	14	74	2	10	102
	sekt. prywat. poza rolnict.	11	79	5	4	288
	prywatnym gosp. rolnym	15	56	11	19	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	18	62	7	14	189
	501-750	20	64	5	12	165
	751-1000	14	69	6	11	191
	1001-1500	14	70	5	11	199
	Powyżej 1500 zł	12	82	3	3	167
Ocena własnych war. mater.	Złe	27	52	6	15	177
	Średnie	15	68	4	12	552
	Dobre	10	76	5	8	459
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	20	59	6	14	66
	Raz w tygodniu	15	67	6	12	553
	1-2 razy w miesiącu	15	68	6	11	179
	Kilka razy w roku	16	74	2	8	274
	W ogóle nie uczestniczy	14	70	6	9	116
Poglądy polityczne	Lewica	15	74	5	6	182
	Centrum	17	74	4	6	370
	Prawica	15	73	5	7	359
	Trudno powiedzieć	13	54	6	26	276

Tabela 4

		Czy osobiście obawia się Pan(i) ataków terrorystycznych czy też nie?			Liczba osób
		Tak, obawiam się	Nie, nie obawiam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		35	63	2	1188
Płeć	Mężczyźni	25	73	2	562
	Kobiety	45	53	1	626
Wiek	18-24 lata	26	74		153
	25-34	28	70	2	237
	35-44	33	67	0	192
	45-54	35	65		187
	55-64	44	54	2	210
	65 lat i więcej	46	50	4	209
Miejsce zamieszkania	Wieś	36	62	2	463
	Miasto do 20 tys.	33	66	1	153
	20-100 tys.	39	59	2	221
	101-500 tys.	31	67	2	200
	501 tys. i więcej mieszk.	39	60	1	151
Wykształcenie	Podstawowe	45	53	2	286
	Zasadnicze zawodowe	33	65	2	294
	Średnie	36	62	2	402
	Wyższe	27	73	0	206
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	33	66	1	99
	Średni personel, technicy	38	62		39
	Pracownicy adm.-biurowi	37	63		64
	Pracownicy usług	42	58		93
	Robotnicy wykwalifikowani	22	76	2	138
	Robotnicy niewykwalifik.	43	57		55
	Rolnicy	23	77		61
Pracujący na własny rach.	19	79	2	66	
Bierni zawodowo	Renciści	56	44		77
	Emeryci	43	52	5	257
	Uczniowie i studenci	19	81		99
	Bezrobotni	37	62	1	71
	Gospodynie domowe i inni	49	50	1	68
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	41	58	1	162
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	31	69		102
	sekt. pryw. poza rolnict.	28	71	1	288
	prywatnym gosp. rolnym	26	74		52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	47	53	1	189
	501-750	37	62	1	165
	751-1000	33	65	2	193
	1001-1500	37	61	2	199
	Powyżej 1500 zł	29	70	1	167
Ocena własnych war. mater.	Złe	45	54	1	177
	Średnie	38	60	2	553
	Dobre	29	69	2	458
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	50	43	8	66
	Raz w tygodniu	37	61	2	553
	1-2 razy w miesiącu	39	61		179
	Kilka razy w roku	32	67	1	274
	W ogóle nie uczestniczy	24	74	2	116
Poglądy polityczne	Lewica	32	66	2	182
	Centrum	39	60	1	371
	Prawica	30	69	2	358
	Trudno powiedzieć	42	56	3	276